

Załącznik
do uchwały Nr XI/78/2011
Rady Powiatu w Kluczborku
z dnia 29 września 2011 r.

**POWIATOWY
PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
na lata 2011–2016**

Kluczbork 2011

Spis treści

1. Wstęp.
2. Wprowadzenie i definicje.
3. Diagnoza
  - 3.1 Dane statystyczne
  - 3.2 Infrastruktura pomocy społecznej
  - 3.3 Działania podejmowane powiecie kluczborskim na rzecz osób niepełnosprawnych
  - 3.4 Inwestycje powiatu
4. Cele operacyjne programu.
  - 4.1 Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych
  - 4.2. Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez likwidację barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.
  - 4.3 Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.
  - 4.4 Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej kultury, sportu, rekreacji i turystyki.
  - 4.5 Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
  - 4.6 Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.
5. Sposób realizacji.
6. Realizatorzy
7. Partnerzy
8. Finansowanie

1. Wstęp

W 2010 roku zakończyła się realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006 – 2010, który był częścią Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie kluczborskim na lata 2002 - 2010. Niniejszy Program stanowi jego kontynuację i uzupełnienie, z uwzględnieniem aktualizacji potencjalnych działań w kontekście źródeł finansowania oraz możliwości instytucjonalnych i prawnych a także rosnących potrzeb osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat kluczborski.

Działania Rządu oraz polskiego ustawodawstwa na rzecz osób niepełnosprawnych wynikają z dokumentów strategicznych jakimi są:

- Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych – uchwała z 3 grudnia 1993 roku Zgromadzenia Ogólnego ONZ
- Rządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Integracji ze Społeczeństwem z 5 października 1993 r.
- Karta Praw Osób Niepełnosprawnych - uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r.
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997r. z późniejszymi zmianami
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 277, poz.1658)
- Konstytucja RP zawierająca zapisy zapobiegające praktykom dyskryminacyjnym wobec osób niepełnosprawnych
- Kodeks Pracy zabraniający praktyk dyskryminacyjnych wobec osób niepełnosprawnych w stosunku pracy

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011-2016 zgodny jest z założeniami:

- Narodowej Strategii Spójności 2007-2013,
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kluczborskim na lata 2011-2020
- Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego
- Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Kluczborskiego

Adresatami programu są:

Osoby niepełnosprawne z terenu powiatu kluczborskiego

Rodziny, opiekunowie osób niepełnosprawnych

Organizacje pozarządowe zajmujące się statutowo pomocą osobom niepełnosprawnym

2. Wprowadzenie i definicje

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem służącym realizacji lokalnej polityki społecznej. Stanowi podstawę do aplikowania o środki finansowe na realizację działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ich integracji ze środowiskiem oraz aktywizacji zawodowej i społecznej.

Opracowanie programu jest jednocześnie wykonaniem delegacji zawartej w art. 35a ust 1. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997r., Nr 123, poz.776 z późn. zm.), który nakłada na powiaty obowiązek „opracowania i realizacji, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych (Art.7.1 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej [...]) oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Rehabilitacja zawodowa (Art.8 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej [...]) ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Do realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, niezbędne jest:

- 1) dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
  - a) przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
  - b) ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
- 2) prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
- 3) przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- 4) dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- 5) określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy, a w razie potrzeby - przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego itp.

Rehabilitacja społeczna (Art. 9. Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej [...]) ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,

- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- 3) likwidacje barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych

(...)Wszystkie osoby niepełnosprawne mają prawo do korzystania z pełni przysługujących im praw, w tym do dostępu do leczenia i opieki medycznej, świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, leczniczych i rehabilitacyjnych, do nauki, do szkolenia się, prawo do pracy odpowiedniej do rodzaju i stopnia niepełnosprawności, prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, prawo do uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swoich zainteresowań i potrzeb (...).

(Karta Praw Osób Niepełnosprawnych)

Niepełnosprawność jest pojęciem szerokim. Trudno ją zdefiniować. Powoduje indywidualne konsekwencje o charakterze społecznym. Jest to zjawisko niejednorodne, obejmujące bowiem wiele ograniczeń, które mogą wynikać z chorób somatycznych, psychicznych lub umysłowych dlatego też są różne definicje niepełnosprawności. Na potrzeby Programu przyjęto następujące definicje osoby niepełnosprawnej:

„Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi” - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r.

„Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie” - ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

3. Diagnoza

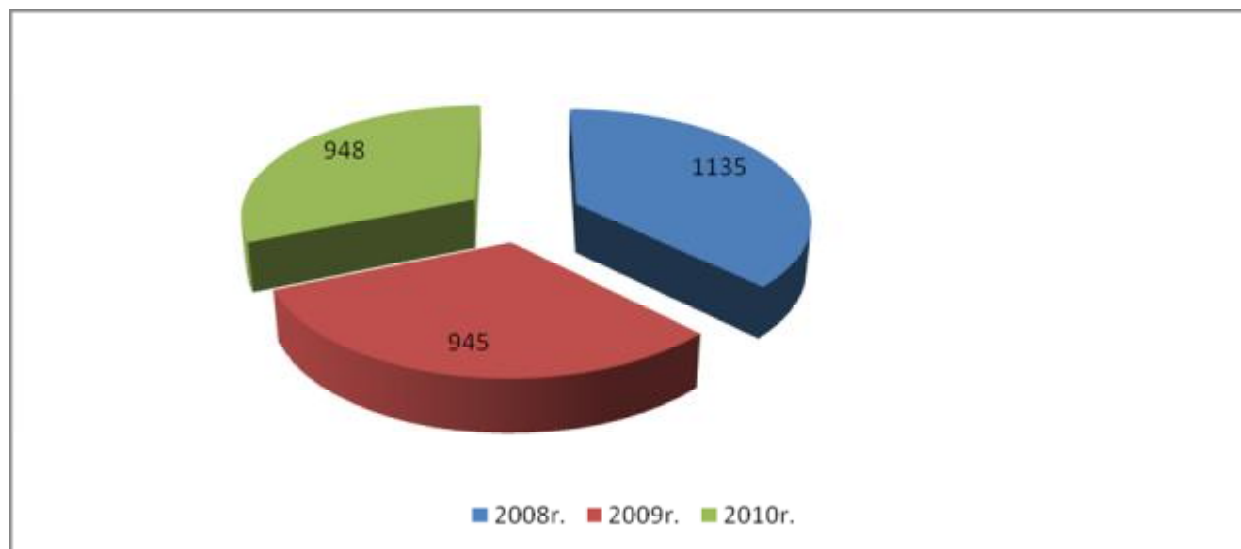
Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu kluczborskiego. Szacuje się, że problem ten dotyczy bezpośrednio ponad 7 500 tysięcy mieszkańców naszego regionu, a pośrednio jeszcze dodatkowo kilku tysięcy członków ich rodzin.

3.1 Dane statystyczne

Wg ostatnich aktualnych danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że wśród ponad 70 tysięcznej populacji mieszkańców naszego powiatu (70 474) – 7 542 to osoby niepełnosprawne. Z uwagi na to, że powyższe dane pochodzą z 2002 r. (dane ze spisu powszechnego z 2011 r. nie są jeszcze opublikowane) oraz dwojakość podmiotów

orzekających (Zakład Ubezpieczeń Społecznych orzekający do celów rentowych, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzekający do celów pozarentowych jak również Ministerstwo Obrony Narodowej orzekające o niezdolności do pracy) trudno jest ustalić ogólną liczbę osób niepełnosprawnych. Analizę statystyczną oparto na danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kluczborku.

Rys.1.Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PZ ds. ON w Kluczborku

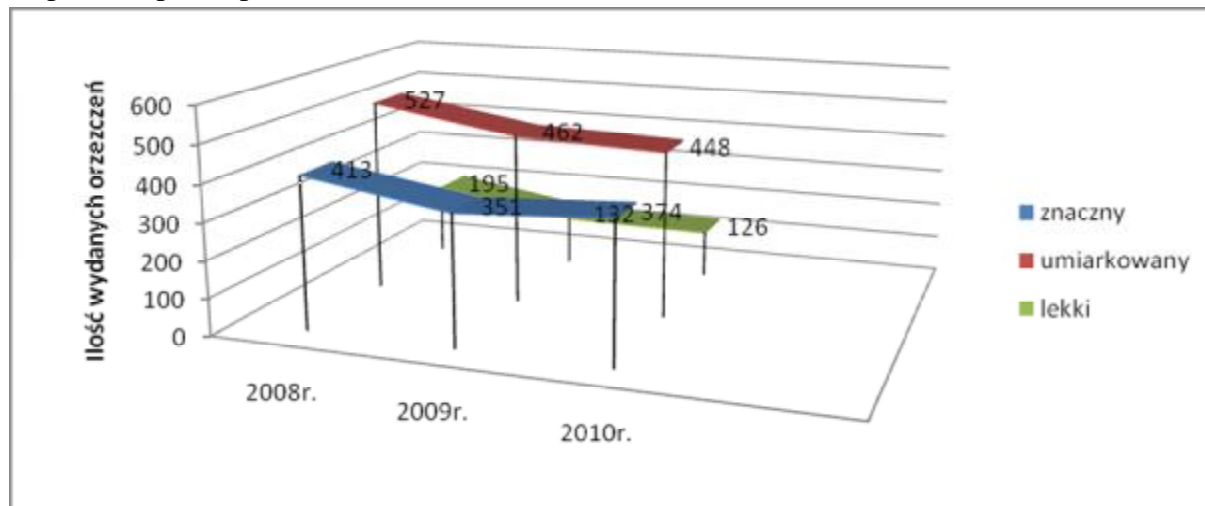
Jak wskazują liczby oraz poniżej zamieszczona tabela (rys.2) na przestrzeni ostatnich 3 lat ilość wydawanych orzeczeń uległa zmniejszeniu oraz ustabilizowała się. Wśród osób niepełnosprawnych na terenie naszego powiatu, które legitymują się orzeczeniem wydanym przez Powiatowy Zespół ds. Osób Niepełnosprawnych najczęściej jest orzeczonych ze stopniem umiarkowanym. Przeważają orzeczenia wydawane po raz pierwszy, co może świadczyć o wzroście ilości osób niepełnosprawnych w powiecie.

Rys. 2 Ilość wydanych orzeczeń dla osób dorosłych przez PZ ds. ON z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	Rok		
	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Znaczny	413	351	374
Umiarkowany	527	462	448
Lekki	195	132	126
Ogółem	1135	945	948
Orzeczenia wydane po raz pierwszy	707	620	552

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PZ ds. ON w Kluczborku

Rys. 2a. Ilość wydanych orzeczeń dla osób dorosłych przez PZ ds. ON z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PZ ds. ON w Kluczborku

Rys. 3. Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem wieku, płci, zatrudnienia.

Rok	Ogółem	Wiek				Płeć		Zatrudnienie	
		16-25	26-40	41-60	61 i pow.	Kobieta	Mężczyzna	tak	nie
2008	1135	127	117	471	420	624	511	164	971
2009	945	78	98	411	358	468	477	174	771
2010	948	92	106	414	336	478	470	194	754

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PZ ds. ON w Kluczborku

Brak jest widocznego zróżnicowania w ilości wydawanych orzeczeń w stosunku do kobiet i mężczyzn co obrazuje rys.3.

Rys. 4. Ilość wydanych orzeczeń z uwzględnieniem wykształcenia i zatrudnienia

Wykształcenie	Rok		
	2008	2009	2010
Mniej niż podstawowe	57	38	26
Podstawowe	418	315	331
Zasadnicze	274	267	288
Średnie	331	265	262
Wyższe	55	60	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PZ ds. ON w Kluczborku

Zdecydowana większość populacji osób niepełnosprawnych - 6 442, to osoby biernie zawodowo. Osób aktywnych zawodowo jest tylko 1 032, w tym 735- osoby pracujące oraz 297- osoby bezrobotne (GUS spis powszechny z 2002 r.).

Wg danych statystycznych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kluczborku wynika, że na dzień 31 lipca 2011r. zarejestrowanych było 205 osób niepełnosprawnych.

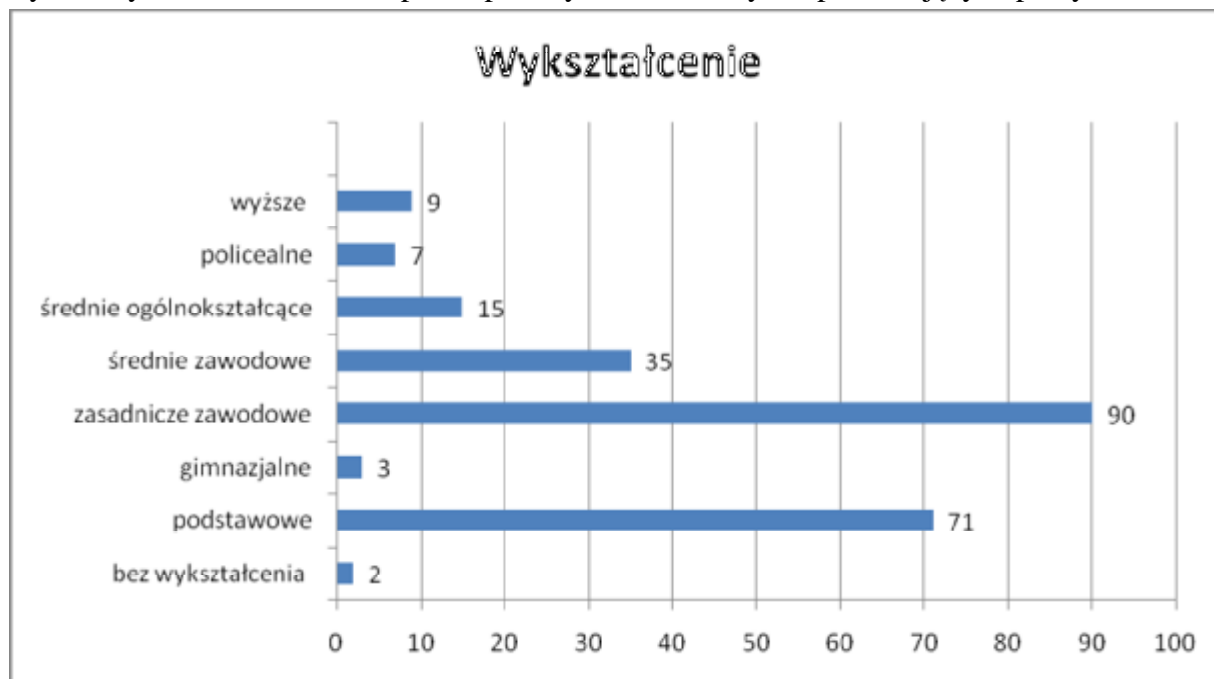
Rys.5 Struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych oraz poszukujących pracy w powiecie kluczborskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Kluczborku

Rys. 6 Wykształcenie osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Kluczborku

Niższy poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych widoczny jest we wszystkich grupach wiekowych. Znacznie gorzej od zdrowych rówieśników wykształcona jest młodzież niepełnosprawna. Nierówność startu w dorosłe życie wynikająca z faktu niepełnosprawności, pogłębiona zostaje poprzez gorsze przygotowanie do życia zawodowego. Niskiemu poziomowi aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych towarzyszy jednocześnie zjawisko bezrobocia. Jest ono wśród osób niepełnosprawnych wyższe niż liczba osób czynnych zawodowo. Trudności w znalezieniu pracy potęguje niski poziom kwalifikacji, zawansowany wiek i niższa niż przeciętnie zawodowa dyspozycyjność i mobilność osób niepełnosprawnych. Dla większości osób niepełnosprawnych i ich rodzin, trudna sytuacja materialna w połączeniu z niewielkimi możliwościami jej zmiany w oparciu o osobistą zaradność, stanowią barierę nie do pokonania w samodzielnym zaspokajaniu wielu potrzeb i rozwiązywaniu problemów jakie rodzi niepełnosprawność. Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy są choroby neurologiczne, psychiczne, układu krążenia i oddechowego, narządu ruchu, zaburzeń głosu, mowy i chorób słuchu.

Odzwierciedleniem danych statystycznych jest sytuacja na kluczborskim rynku pracy. Pomimo podejmowanych działań aktywizacyjnych jest ona nadal bardzo trudna, osobom niepełnosprawnym jest niezwykle trudno znaleźć zatrudnienie. Osoby niepełnosprawne, które nie kwalifikują się do podjęcia zatrudnienia w warunkach otwartego rynku pracy jednocześnie wymagają opieki medycznej i rehabilitacyjnej zatrudnione są w zakładach pracy chronionej. Na terenie powiatu kluczborskiego funkcjonują już tylko 2 zakłady pracy chronionej. Likwidacja ulg dla pracodawców, zmiany ustawowe w zakresie braku możliwości uzyskania

zwrotu kosztów tworzenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych zniechęciła pracodawców do zatrudniania osób z orzeczoną niepełnosprawnością. Z danych PUP wynika, że głównymi barierami utrudniającymi wejście na rynek pracy są: zbyt niski poziom wykształcenia i kwalifikacji, mała aktywność zawodowa, pasywna postawa, brak specjalistycznego przygotowania do istniejącego rynku pracy w powiecie.

3.2 Infrastruktura pomocy społecznej.

W powiecie kluczborskim funkcjonuje wiele instytucji pomocy społecznej działających na rzecz osób niepełnosprawnych. W powiecie funkcjonują; 1 gminny i 3 miejsko - gminne ośrodki pomocy społecznej, 2 domy pomocy społecznej:

- w Kluczborku dla osób starszych, który wraz z filią (dla osób upośledzonych fizycznie) zabezpiecza miejsca pobytu dla 140 pensjonariuszy oraz
- w Gierałcicach dla upośledzonych intelektualnie 70 dorosłych mężczyzn.

Placówki spełniają wymogi standaryzacyjne oraz posiadają wpisy do rejestru Wojewody opolskiego.

Młodzież z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, które z powodu niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania mogą kontynuować edukację w specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Kluczborku, w którym zlikwidowano bariery architektoniczne. Szkoła kształci na poziomie podstawowym, gimnazjalnym zawodowym oraz w zakresie przysposobienia do pracy. Przy szkole jest internat z profesjonalną kadrami pedagogicznymi gdzie uczniowie mogą mieszkać.

W Ośrodku odbywa się wczesne wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole – na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomagania.

Ze środków PFRON finansowana jest działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kluczborku, w którym ważnych umiejętności życiowych uczy się 30 wychowanków.

Powiatowy Urząd Pracy w ramach wykonywanych zadań ustawowych prowadzi działania w zakresie rehabilitacji zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych. Na przestrzeni 2008-2010 r. na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych urząd pracy ze środków PFRON wydatkował 313 477 zł wsparciem objęto 48 osób. W ramach pilotażowego programu „Trener pracy – krok po pracę”, osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności otrzymały pomoc trenerów pracy, doradców zawodowych, pośredników pracy i psychologów. Na program wydatkowano 128 188 zł.

Opiekę medyczną i rehabilitacyjną sprawuje Zespół Opieki Zdrowotnej wraz z przychodniami specjalistycznymi oraz PCZ w Kluczborku a także Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Wołczynie jako instytucja opieki długoterminowej.

W 2010 r. powstał Dzienny Ośrodek Rehabilitacji Dla Dzieci z Zaburzeniami Wieku Rozwojowego zapewniający profesjonalną rehabilitację od wczesnych miesięcy życia.

Na terenie powiatu kluczborskiego dzieci i młodzież niepełnosprawna mogą się uczyć szkołach z oddziałami integracyjnymi, w gminie Kluczbork są to; Publiczne Przedszkole Nr 2 z oddziałami integracyjnymi, Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 oddziałami integracyjnymi i Publiczne Gimnazjum z oddziałami integracyjnymi. W gminie Byczyna Publiczna Szkoła Podstawowa, w gminie Wołczyn aktualnie ze względu na niewystarczającą liczbę dzieci niepełnosprawnych nie utworzono klas integracyjnych natomiast przystosowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych jest Gimnazjalno- Licealny Zespół Szkół.

W przypadku dzieci i młodzieży, która nie może korzystać ze stacjonarnej formy edukacji szkolnej prowadzone jest nauczanie indywidualne na podstawie orzeczeń Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

W Poradni Psychologiczno– Pedagogicznej obejmującej działaniem wszystkie gminy powiatu funkcjonuje zespół orzekający, który wydaje :

- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
- orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania
- opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

W ramach potrzeb prowadzona jest terapia indywidualna dzieci upośledzonych umysłowo. PPP współpracuje ściśle ze Stowarzyszeniem Rodziców Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Osób ze Specjalnymi Potrzebami przy Publicznym Przedszkolu Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Kluczborku organizując szkolenia i szeroko rozumiane wsparcie dla rodziców dzieci niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa w zakresie poprawy zaradności osobistej i sprawności psychofizycznej oraz przygotowania do życia w środowisku społecznym realizowana jest przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Kluczborku.

Szeroką ofertę pomocy dla osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w oparciu o środki z PFRON.

PCPR jako jednostka organizacyjna powiatu od początku funkcjonowania wykonuje zadania na rzecz niepełnosprawnych w zakresach przewidzianych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Należą do nich:

- opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych,
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności,

- opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej,
- dofinansowanie do;
- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji dzieci i młodzieży, dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

W ramach środków z PFRON na przestrzeni lat 2008-2010 powiat kluczborski na rehabilitację społeczną oraz zawodową osób niepełnosprawnych wydatkował **3 066 072,00 zł**

Wysokość środków przekazanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań powiatu kluczborskiego oraz ilość osób, które z tych środków skorzystały, przedstawia się następująco:

Rys. 6. Zadania dofinansowane na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach środków PFRON.

Zadania dofinansowywane	2008		2009		2010	
	ilość osób	kwota	ilość osób	kwota	ilość osób	kwota
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 7 lit.d	36	181.143,00	20	101.275,00	24	84.359,00
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zgodnie	284	190.553,00	145	105.604,00	159	104.735,00

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011-2016

z art. 35a ust. 1 pkt 7 lit.a						
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym, zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 7 lit.c – w tym dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych	460	362.927,00	215	207.096,00	350	176.558,00
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 7 lit.b	169	12.419,00	294	17.711,00	160	2.664,00
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej: 1 (liczba wtz), zgodnie z art.35a ust.1 pkt8	30	362.178,00	30	399.492,00	30	443.880,00
Jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej(...), zgodnie z art.12a	3	97.050,00	2	39.000,00	-	-
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 11	15	53.009,00	14	60.296,00	4	64.123,00
Rehabilitacja społeczna	949	747.042,00	674	431.686,00	693	368.316,00
Rehabilitacja zawodowa	48	512.237,00	46	498.788,00	34	508.003,00
Razem	997	1.259.279,00	720	930.474,00	727	876.319,00

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych opiera się głównie na dofinansowaniu ze środków PFRON zadań realizowanych przez PCPR i PUP.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, najwięcej środków przyznawanych jest na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Wiele osób korzysta z dofinansowania do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zaliczanych zgodnie z zapisem ustawowym do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Niemniej ważnym i zarazem kosztownym zadaniem jest likwidacja barier architektonicznych. Tego typu bariery są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających bądź uniemożliwiających osobom niepełnosprawnych codzienne funkcjonowanie oraz kontaktowanie się z otoczeniem. Istniejące bariery często eliminują możliwość podjęcia zatrudnienia, a nawet samodzielnego wyjścia z domu, czy też wykonywania codziennych czynności higienicznych.

Na przestrzeni lat 2006-2009 powiat kluczborski uczestniczył w programie pn. „*Program wyrównywania różnic między regionami*” realizowanym przy udziale środków PFRON. W ramach *Programu* w wielu instytucjach powiatowych zlikwidowano bariery architektoniczne i transportowe oraz utworzono stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych na łączną kwotę **2 017 282,66 zł**.

Rys. 7. Środki PFRON wydatkowane w ramach Programu wyrównywania różnic między regionami.

R O K	Beneficjent pomocy	Obszar B – likwidacja barier architektonicznych		Obszar C- wyposażenie nowych miejsc pracy		Obszar D- likwidacja barier transportowych		Razem środki PFRON	termin realizacji projektu
		Całkowity koszt projektu	Środki PFRON	Całkowity koszt projektu	Środki PFRON	Całkowity koszt projektu	Środki PFRON		
2 0 0 6	Powiat Kluczborski – na rzecz DPS Gierałcice	-	-	-	-	119.200,00	89.400,00	89.400,00	IX – XI 2006
	Gmina Buczyna	-	-	-	-	195.440,00	140.440,00	140.440,00	IX – XII 2006
	Gmina Wolczyn	-	-	-	-	186.178,00	138.178,00	138.178,00	IX – XII 2006
	Gmina Kluczbork – na rzecz Administracji Oświaty	-	-	-	-	704.309,40	384.397,40	384.397,40	IX – XII 2006
	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „LUZ” S.C. Kluczbork, Rynek 15			61.671,00	30.587,50	-	-	30.587,50	IX – XII 2006
2 0 0 8	Powiat Kluczborski – na rzecz SOSW, ZSL-T, DPS, PZS-I „ Nasz Dom” Bogacica-Bąków	357.788,53	257.788,53	-	-	333.914,00	241.247,33	499.035,86	VIII. 2008- VIII. 2009
	Gmina Kluczbork – na rzecz PP nr 2 z oddz. integracyjnymi	229.769,88	150.000,00	-	-	-	-	150.000,00	VIII. 2008- II. 2009
	Gmina Buczyna – na rzecz PSP w Buczynie, CISPOL Polanowice	75.382,35	45.382,35	-	-	116.000,00	76.000,00	121.382,35	VIII. 2008- VI. 2009
	Gmina Wolczyn	-	-	-	-	98.423,40	64.423,40	64.423,40	XI. 2008- VI. 2009

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011-2016

	Powiatowe Centrum Zdrowia Kluczbork	30.825,62	23.100,62	-	-	-	-	23.100,62	XI. 2008-VI. 2009
	Zgromadzenie Sióstr – Dom Zakonny Kluczbork	-	-	-	-	106.800,00	76.039,67	76.039,67	XI. 2008-VI. 2009
2009	Powiatowe Centrum Zdrowia Kluczbork – na rzecz ZOL w Wołczynie	77.665,13	38.832,56	-	-	-	-	38.832,56	XII. 2009 - XII. 2010
	Gmina Kluczbork – na rzecz PSP nr 5 z oddz. integracyjnymi	356.788,00	150.000,00	-	-	-	-	150.000,00	XII. 2009-IX. 2010
	Ogółem		665.104,06	61.671,00	30.587,50		1.210.125,70	1.905.817,10	

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Na terenie powiatu kluczborskiego oprócz instytucji samorządowych można zauważyć dużą aktywność organizacji pozarządowych, które realizując swoje cele statutowe, angażują się w spontaniczną pomoc osobom niepełnosprawnym. Z organizacjami tymi ściśle współpracuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i należą do nich :

- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Zaburzeniami Psychicznymi „Nadzieja”
- Stowarzyszenie Rodziców Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Osób ze Specjalnymi Potrzebami przy Publicznym Przedszkolu Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Kluczborku
- Kluczborskie Towarzystwo Pomocy Sprawnym Inaczej
- Świetlica terapeutyczno – Wychowawcza „Parasol” wraz z filią
- Caritas Diecezji Kluczbork
- Polski Czerwony Krzyż
- „Samarytanin”
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- Związek Głuchych
- Związek Niewidomych
- Związek Kombatantów

3.3 Działania podejmowane w powiecie kluczborskim na rzecz osób niepełnosprawnych

Na przestrzeni ostatnich 5 lat obowiązywania poprzedniego Programu znacznie poprawiła się infrastruktura powiatu kluczborskiego.

Celem głównym poprzedniej edycji Programu było: zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków jakie przysługują pozostałym obywatelom min. poprzez likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się. W związku z powyższym podjęto szerokie działania ukierunkowane na udostępnienie bogatej infrastruktury powiatowej osobom niepełnosprawnym.

Za sprawą programu PFRON-owskiego wyrównującego różnice między regionami w latach 2006-2010 powiat kluczborski skutecznie podejmował działania zaplanowane w *Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych*, na przestrzeni 5 lat trwania projektu powiat kluczborski pozyskał **2.017.282,66 zł. (rekordowa kwota w skali województwa opolskiego)** na działania w obszarze zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym na wyposażenie nowych miejsc pracy, ale głównie na likwidację barier w placówkach edukacyjnych i zakładach opieki zdrowotnej w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania oraz likwidację barier transportowych a także wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny. Aktualnie dzięki programowi, każda gmina w powiecie kluczborskim dysponuje samochodem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych, w większości budynków urzędów i szkół wykonano podjazdy lub zainstalowano windy dla niepełnosprawnych w tym poruszających się na wózkach

inwalidzkich, dostosowano infrastrukturę sanitariatów w szkołach, placówkach służby zdrowia oraz pomocy społecznej. Poza tym w wielu szkołach przebudowano wejścia, tak by były „przyjazne” niepełnosprawnym, zlikwidowano progi, wymieniono wykładziny na antypoślizgowe, w dwóch placówkach zakupiono „schodołazy”. Realizacja powyższych działań była możliwa dzięki dobrej współpracy z partnerami w projekcie tj. kluczborskimi gminami, dla których działania na rzecz osób niepełnosprawnych pomimo wielu innych zadań znalazły się na miejscu priorytetowym.

W powiecie kluczborskim osoby niepełnosprawne posiadają bardzo ważny i dostrzegalny status społeczny. Istnieje wiele prężnie działających organizacji pozarządowych, które wspierane są w swoich działaniach przez powiat oraz jego jednostki organizacyjne. Wśród form czynnego uczestnictwa w życiu osób niepełnosprawnych jest m.in. współfinansowanie cyklicznych imprez organizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych w tym: Dzień Seniora, Światowy Dzień Emeryta, Rencisty Inwalidy, Biała Laska, Spartakiada Młodzieży, Powiatowa Spartakiada Przedszkolaków z udziałem dzieci niepełnosprawnych, szereg imprez integracyjnych o charakterze wyjazdowym a także plenerowym organizowanych na terenie miasta, wycieczki rowerowe, wycieczki piesze z zakupionymi przez samorząd gminny i powiatowy kijkami - Nordic walking.

W 2008 r. w Kluczborku osoby niepełnosprawne zaprezentowały swoje talenty na Festiwalu Niezwykłości. Odbyła się także konferencja „Razem ku wspólnej Europie”- prawa osób niepełnosprawnych. Honorowymi gośćmi festiwalu i konferencji byli: Minister Pracy i Polityki Społecznej - Jolanta Fedak, Wojciech Skiba - Prezes PFRON, Marek Plura - Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. osób niepełnosprawnych, Sławomir Piechota - Przewodniczący sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. W Festiwalu Niezwykłości udział wzięło 25 placówek – Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowych Domów Samopomocy, Domów Pomocy Społecznej, integracyjnych placówek oświatowych. Impreza miała charakter ponadwojewódzki, a nawet międzynarodowy, z uwagi na udział gości z Niemiec. Jednostki miały możliwość zaprezentowania dorobku twórczego oraz możliwości artystycznych i wokalnych swoich podopiecznych.

Prężnie działające organizacje pozarządowe są oparciem dla niepełnosprawnych i spełniają szereg ról, w tym:

- określają potrzeby i priorytety dotyczące życia osób niepełnosprawnych,
- przyczyniają się do podnoszenia świadomości społeczeństwa i propagowania zmian,
- stwarzają możliwości rozwijania umiejętności w różnych dziedzinach oraz zapewnienia swoim członkom wzajemnego wsparcia i wymianę informacji,
- reprezentują środowiska osób niepełnosprawnych,
- prowadzą działania w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i leczniczej na rzecz swoich członków,

Organizacje pozarządowe są w głównej mierze inicjatorami takich działań jak powiatowe festyny integracyjne, Powiatowe Dni Osób Niepełnosprawnych, które zrzeszają nie tylko osoby niepełnosprawne, w imprezach tych uczestniczą przedstawiciele władz

samorządu gminnego i powiatowego, młodzież z kluczborskich szkół i przedszkoli integracyjnych, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy powiatu. Spotkania takie są również okazją do wymiany informacji na temat różnych form pomocy dostępnych w naszym powiecie.

Samorząd powiatu kluczborskiego współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy niepełnosprawnym wspierając m.in. dotacjami zadania publiczne realizowane przez te organizacje w ramach ogłaszanych przez Zarząd Powiatu w Kluczborku otwartych konkursów ofert w obszarach kultury, kultury fizycznej, sportu, pomocy społecznej.

Do cyklicznych przedsięwzięć tego rodzaju należy zaliczyć:

- „*Przyjaźń w kolorach tęczy*” - *spotkania partnerskie* – organizator: Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „*Nadzieja*”;
- „*Radosne Mikołajki na sportowo*” – organizator: Stowarzyszenie Rodziców, Przyjaciół Dzieci i Młodzieży, Osób ze Specjalnymi Potrzebami przy Publicznym Przedszkolu Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Kluczborku;
- „*Dzień Seniora w powiecie kluczborskim*” – organizator: Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Oddziału Rejonowego Kluczbork;
- *Kluczborskie Konferencje Medycyny Paliatywnej* – organizator: Stowarzyszenie „*Hospicjum Ziemi Kluczborskiej Św. Ojca Pio*”.

W powiecie działa Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych – ciało opiniodawczo-doradcze przy Staroście, którego członkami są min. osoby niepełnosprawne.

Od 2008 r. niepełnosprawni uczestniczą także w kierowanych do nich formach wsparcia w ramach realizowanych programów współfinansowanych przez EFS.

W powiecie kluczborskim podczas wykonywania planowanych działań jednostki organizacyjne powiatu kluczborskiego kierują się zasadą przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Służebna, a zarazem wspierająca rola instytucji względem osób niepełnosprawnych przejawia się w ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Przedstawiciele najwyższych władz samorządowych aktywnie uczestniczą w życiu osób niepełnosprawnych poprzez obecność na wszelkich organizowanych uroczystościach, takich jak np.: Dni Osób Niepełnosprawnych, Światowy Dzień Emeryta, Rencisty i Inwalidy, Biała Laska, rajdy rowerowe, spotkania świąteczno – noworoczne i inne, a także poprzez osobiste zaangażowanie w rozwiązywanie trudnych problemów zarówno socjalno-bytowych, jak i osobistych.

Zwieńczeniem dotąd podejmowanych działań było uhonorowanie powiatu kluczborskiego „Orderem uśmiechu” – ogólnopolską nagrodą w kategorii: powiat przyjazny niepełnosprawnym oraz wyróżnieniem i tytuł w konkursie „Samorząd

równych szans 2011” którego organizatorem było Ogólnopolskie Forum Integracji Społecznej.

3.4 Inwestycje powiatu

Dzięki PFRON-owskiemu dofinansowaniu zakupiono 8 mikrobusów do przewozu osób niepełnosprawnych oraz 3 autobusy do przewozu uczniów niepełnosprawnych z przystosowaniem 2 stanowisk w każdym na wózki inwalidzkie wraz z najazdami. Trafiły one do następujących placówek: Dom Pomocy Społecznej w Gierałcicach, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kluczborku, Dom Pomocy Społecznej w Kluczborku, Dom Dziecka „Nasz Dom Bogacica – Baków”, Centrum Integracji Społecznej "CISPOL" w Polanowicach, gmina Wołczyn, gmina Kluczbork, gmina Byczyna oraz Zgromadzenie Sióstr św. Józefa w Kluczborku.

Wyposażono w windy budynki: Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kluczborku, Zespołu Szkół Licealno-Technicznych w Kluczborku, Pracowni Ćwiczeń Praktycznych Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Kluczborku (*winda jednocześnie ułatwia dostęp niepełnosprawnym do budynków Starostwa Powiatowego i Urzędu Miejskiego*).

„Schodołazy” zakupiono w dwóch placówkach: Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kluczborku i Zespole Szkół Licealno-Technicznych w Kluczborku.

Likwidacja barier architektonicznych nastąpiła w budynkach: Publicznego Przedszkola nr 2 w Kluczborku (*winda, dostosowanie wejścia, wykładziny antypoślizgowe*), Publicznej Szkoły Podstawowej w Byczynie (*pochylnia dla niepełnosprawnych, dostosowanie sanitariatów*), Szpitala Powiatowego w Kluczborku (*dostosowanie do potrzeb niepełnosprawnych ciągów komunikacyjnych, dostosowanie sanitariatów*), Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kluczborku i Zespołu Szkół Licealno-Technicznych w Kluczborku (*pochylnie, dostosowanie sanitariatów, wykładziny antypoślizgowe*), Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 w Kluczborku (*pochylnia dla wózków z zadaszaniem, przebudowa wejścia, dostosowanie sanitariatów, wykładziny antypoślizgowe*), Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Wołczynie (*dostosowanie sanitariatów, montaż 3 podnośników elektrycznych*).

4. Cele operacyjne Programu

Program został opracowany w oparciu o diagnozę problemów społecznych, znajomość środowiska, zależności w nim panujących oraz analizę zasobów instytucjonalnych w powiecie kluczborskim. Program zakłada kontynuację kierunków działania wskazanych w latach poprzednich gdyż były one słuszne, zasadne i nie zdewaluowały się.

Program odnosi się do wielu dziedzin życia społecznego w stosunku, do których osoby niepełnosprawne napotykają na bariery utrudniające w pełni korzystanie z przysługujących im praw oraz wykonywanie obowiązków życia codziennego.

Głównym celem Programu jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym warunków do równoprawnego, samodzielnego, pełnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poprzez:

- I. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.
- II. Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
- III. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.
- IV. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji w tym społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.
- V. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
- VI. Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.

4.1 Cel operacyjny 1.

Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.

Możliwości tkwiące w osobach niepełnosprawnych są ograniczane przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie, a poczucie zagrożenia bytu jest silniejsze niż w przeciętnych rodzinach. Wynika to nie tylko z generalnie niższego statusu materialnego, z występujących ograniczeń i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale także ze społecznego niezrozumienia ich potrzeb, a wręcz marginalizacji.

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji własnych celów. Postrzegana jest jako stan niepożądany, niekorzystny fakt społeczny, często nieświadomie wywołujący niepokój, budzący obawę, że i nas może spotkać podobny los.

Brak kontaktów powoduje, że w ocenach kierujemy się silnie zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami, na podstawie, których przeciętny Polak postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych sukcesów życiowych i zawodowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Takie postrzeganie sytuuje te osoby w roli klientów różnych instytucji pomocowych i powoduje ich marginalizację.

Ograniczenia sprawności kojarzone są jako odchylenia od normy, a kontakt z osobami niepełnosprawnymi budzi poczucie bezradności i zakłopotania. Społeczne oczekiwanie idzie w kierunku dokonywania zmian w samej osobie niepełnosprawnej poprzez leczenie, rehabilitację, przystosowanie.

Tymczasem problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale także, a może przede wszystkim, w osobach sprawnych.

Istotna jest, zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych, gdyż właściwe otoczenie społeczne stymulując wpływa na rozwiązywanie ich problemów.

Zadania do realizacji

- Poruszanie i przybliżanie problematyki osób niepełnosprawnych w środkach masowego przekazu, przełamywanie dotychczasowych uprzedzeń, tworzenie sprzyjającego klimatu do integracji ze społeczeństwem.
- Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez Powiat i Miasto - informacja + promocja imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych.
- Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, rozumienie i akceptację.
- Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej różnych form pomocy i wsparcia świadczonych przez urzędy, instytucje i organizacje dla osób niepełnosprawnych.
- Tworzenie sieci klas integracyjnych w szkołach i przedszkolach, stosownie do potrzeb młodzieży niepełnosprawnej w powiecie.

4.2 Cel operacyjny II.

Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.

Bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, w komunikowaniu się i techniczne są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi.

Na dostosowanie mieszkań dla osób niepełnosprawnych składanych jest w PCPR rocznie średnio około 30 wniosków osób dorosłych oraz 5-6 wniosków dla dzieci. Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest adaptacja łazienek oraz umożliwienie samodzielnego wyjścia z domu (budowa podjazdu, montaż windy). Pomocą objęte są głównie osoby niepełnosprawne ruchowo. Szczególnego wsparcia wymagają rodziny z małym dzieckiem,

nad którym wieloletnia opieka często skutkuje niepełnosprawnością opiekunów - zwłaszcza samotnych matek.

Bardzo ważnym do zrealizowania zadaniem jest likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej w tym w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych a także wyposażanie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny oraz wszelkie działania zmierzające do pozyskiwania funduszy na ten cel. Choć cel ten był skutecznie realizowany dotychczas i infrastruktura budynków użyteczności publicznej w powiecie uległa znacznej poprawie, w dalszym ciągu istnieje potrzeba kontynuacji działań ograniczających dostęp osób niepełnosprawnych do tych miejsc.

Zadania do realizacji

- Systematyczne dostosowywanie mieszkań, do potrzeb osób niepełnosprawnych - likwidacja barier.
- Likwidacja barier architektonicznych w ciągach komunikacyjnych ulic i chodników
  - poprawę nawierzchni komunalnych,
  - obniżanie krawężników,
  - oznakowanie przejść.
- Likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.
- Wydzielanie i oznakowywanie miejsc postoju dla uprawnionych osób niepełnosprawnych na parkingach i przed budynkami użyteczności publicznej
- Udostępnianie obiektów użyteczności publicznej dla osób na wózkach inwalidzkich
  - budowa podjazdów,
  - montaż urządzeń dźwigowych,
  - wyposażanie w transportery schodowe.
- Tworzenie warunków społecznej komunikacji osób niepełnosprawnych.
- Likwidacja barier transportowych.

4.3 Cel operacyjny III.

Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Pomoc społeczna jest fragmentem polityki społecznej państwa, powołanym do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem pomocy jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w taki sposób, aby osoba lub rodzina żyła w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Osoby niepełnosprawne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na ogólnych zasadach, określonych w ustawie dla ogółu społeczeństwa.

Obok zabezpieczenia niezbędnych życiowych potrzeb osób niepełnosprawnych, konieczne jest również zorganizowanie takiej specyficznej pomocy, która umożliwi osobie niepełnosprawnej usamodzielnienie się i opuszczenie kręgu beneficjentów pomocy społecznej, pozwoli na prawdziwe ich upodmiotowienie. Rodzaj, formy i rozmiar tej pomocy powinny stymulować osobę niepełnosprawną do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego, który ma bezpośredni kontakt z osobą niepełnosprawną.

Poszczególne zadania w zakresie nowych rozwiązań środowiskowego wsparcia osób niepełnosprawnych będą podejmowane i realizowane przy współdziałaniu organizacji pozarządowych.

Bardzo duże znaczenie w osiągnięciu pozytywnych rezultatów leczenia i usprawniania ma poradnictwo medyczne, socjalne i pedagogiczne oraz terapia psychologiczna. W przypadku niepełnosprawnego lub zagrożonego niepełnosprawnością dziecka działania te powinny być skierowane do jego rodziców. Ważne jest też wsparcie przez grupę innych rodziców dzieci z taką samą niepełnosprawnością. Odpowiednie postawy rodzicielskie wobec niepełnosprawnego dziecka pozwolą nie tylko na osiągnięcie pozytywnych rezultatów wczesnego leczenia i usprawniania oraz rehabilitacji psycho-edukacyjnej, ale również pozwolą na jego możliwie pełen rozwój, a następnie uczestnictwo w życiu społecznym.

Można powiedzieć, że odwrotną sytuację mamy u osoby dorosłej, która na skutek wypadku czy choroby staje się osobą niepełnosprawną. Obok ewentualnej potrzeby ratowania życia leczenie i rehabilitacja medyczna jest nieskuteczna bez wsparcia poradnictwem i ewentualną terapią. Jak wynika z praktyki, najlepsze rezultaty daje wsparcie udzielone przez inne osoby z taką samą niepełnosprawnością.

Zadania do realizacji

- Pomoc w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin - informacja i poradnictwo prawne, grupy wsparcia.
- Tworzenie warunków pełnej dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych.
- Dostosowywanie pomieszczeń i wyposażanie zakładów opieki zdrowotnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępu do lekarzy specjalistów rehabilitacji leczniczej poprzez zwiększenie ich liczby w placówkach służby zdrowia.
- Wspieranie działań zmierzających do rozwoju i podnoszenia jakości usług rehabilitacyjnych w tym wyposażanie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny.
- Rozwój stacjonarnych form opieki długoterminowej, w tym opieki paliatywnej.
- Udzielanie pomocy w uzyskiwaniu środków finansowych na budowę, rozbudowę i modernizację obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
- Rozwój specjalistycznej opieki w zakresie wczesnego diagnozowania, leczenia i rehabilitacji dzieci i młodzieży.

4.4 Cel operacyjny IV.

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji w tym społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.

Realizacja tego celu przebiegać będzie w dwóch ząębajających się płaszczyznach. Pierwsza z nich to prowadzenie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez działalność kulturalną, sportową, rekreację i turystykę. Druga to pełnoprawny udział osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce.

I. Zakres działań - rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, czyli również w kulturze, sporcie i rekreacji. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- turnusach rehabilitacyjnych,
- zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo, rekreacyjnych i sportowych oraz innych zespołach aktywności społecznej, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych,
- integracyjnych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.

Wymienione formy zawierają w sobie działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyczną, choć nie zawsze jest to działalność podstawowa. I tak warsztaty terapii zajęciowej, które realizują również zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej mają na celu ogólny rozwój i poprawę sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia przez zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej. Natomiast turnusy rehabilitacyjne są formą aktywnej rehabilitacji, połączonej z elementami wypoczynku, mająca na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie jest to działalność prowadzona głównie, a właściwie wyłącznie w środowisku samych osób niepełnosprawnych. Uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w tych formach aktywności ma pozwolić jej na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Powrót dotyczy tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym. Natomiast wejście dotyczy tych osób, które najczęściej stały się niepełnosprawne do 16 roku życia.

Bardzo ważnym elementem wsparcia wczesnego procesu leczenia i rehabilitacji jest szybkie i adekwatne zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Wszystkie osoby niepełnosprawne, które potrzebują tych przedmiotów

i urzędzeń, powinny mieć do nich swobodny dostęp, niezależnie od swojej sytuacji finansowej. Obecnie omówione powyżej działania realizowane są w powiecie kluczborskim jak i w całym kraju głównie w oparciu o ośrodki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych / PFRON/ poprzez organizacje pozarządowe, zakłady pracy chronionej oraz przez takie instytucje jak specjalne placówki oświatowe i opiekuńcze.

Rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następnych latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach. Równocześnie należy zwiększyć efektywność działań w tym zakresie poprzez ich koordynację, popularyzację, kumulację środków oraz prowadzenie rzetelnej oceny rezultatów tych działań

Zadania do realizacji:

- Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym na wyjazd i uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- Finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej dla potrzebujących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz rozszerzenie WTZ o dodatkowe pracownie .
- Utworzenie Zakładu Aktywizacji zawodowej dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu kluczborskiego.
- Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze niezbędne do ich funkcjonowania.
- Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych w ich działaniach w zakresie rehabilitacji społecznej na rzecz tych osób.
- Wspieranie leczenia i rehabilitacji szerokim poradnictwem i wsparciem pracowników socjalnych oraz samych osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin.
- Udzielanie informacji i pomocy w uzyskaniu przez osoby niepełnosprawne sprzętów niezbędnych do życia i samodzielnego funkcjonowania /elektryczne wózki, specjalistyczny sprzęt komputerowy, oprzyrządowanie samochodów osobowych itp../

II. Zakres działań - udział osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce.

Każda osoba może w kulturze i sporcie uczestniczyć zarówno jako widz i jako twórca. Można być aktorem w teatrze i/lub być w tym teatrze widzem, można być kibicem piłkarskim i/lub zawodnikiem. Natomiast w turystyce i rekreacji w większości jesteśmy uczestnikami. W ogólnospołecznym życiu kulturalnym i sportowym powiatu kluczborskiego w małym procencie uczestniczą osoby niepełnosprawne. Wynika to głównie z istniejących barier architektonicznych, transportowych, w komunikowaniu się oraz mentalnych tkwiących samych osobach niepełnosprawnych i ich najbliższym otoczeniu oraz barier mentalnych tkwiących w tzw. osobach sprawnych. Zaczyna się to zmieniać poprzez organizowane

powiatowe imprezy integracyjne jednak w dalszym ciągu widoczny jest brak pomostu pomiędzy dość szeroko prowadzoną działalnością kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyką w środowisku osób niepełnosprawnych, a działalnością ogólnospołeczną. Aby zapewnić osobom niepełnosprawnym pełny dostęp do kultury, sportu, rekreacji i turystyki należy przyjąć następujące:

Zadania do realizacji:

- Udzielanie pomocy organizatorom zajęć sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych dla osób niepełnosprawnych.
- Wspieranie działań sprzyjających integracji społecznej osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem /spotkania, imprezy kulturalne itp./
- Umożliwianie udziału osób niepełnosprawnych w imprezach masowych.
- Promowanie sportu, rekreacji i turystyki wśród osób niepełnosprawnych.

4.5 Cel operacyjny V.

Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji kompleksowej i polega na ułatwieniu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia a w konsekwencji awansu zawodowego poprzez udzielenie osobie niepełnosprawnej takich usług jak:

- ocena zdolności do pracy w oparciu o odpowiednie badania lekarskie i psychologiczne,
- poradnictwo zawodowe,
- przygotowanie zawodowe,
- dobór i wyposażenie odpowiedniego miejsca pracy a w konsekwencji zatrudnienie,
- wspomaganie pozostawania w zatrudnieniu oraz dobór odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego umożliwiającego bądź ułatwiającego wykonywanie pracy.

W konsekwencji prowadzi ona do integracji lub reintegracji społecznej. Rehabilitacja zawodowa powinna dotyczyć zarówno młodzieży uczącej się, zwłaszcza w szkołach zawodowych na różnych poziomach kształcenia, jak też osób w okresie aktywności zawodowej pozostających bez pracy lub funkcjonujących już w określonych środowiskach zawodowych. Należy tutaj postawić za cel przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobom niepełnosprawnym zatrudnienia zgodnego z ich możliwościami psychofizycznymi i posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitację zawodową powinno realizować się w kilku etapach:

Etap I - poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zawodowej zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej oraz pomocy w podjęciu decyzji zawodowej. Służy to podjęciu konkretnej decyzji dotyczącej wyboru zawodu oraz wyborowi drogi prowadzącej do kariery zawodowej. Zasadnym jest rozpoczęcie tego procesu najpóźniej w ostatniej klasie gimnazjum. Uczniowie bowiem, poza otrzymaniem kompleksowej informacji o możliwościach dalszego kształcenia (w tym także placówkach edukacji specjalnej i placówkach realizujących programy kształcenia integracyjnego) powinni posiadać możliwość korzystania z usług doradczych w zakresie wyboru zawodu zgodnie z posiadanymi predyspozycjami i zainteresowaniami, jednakże zawsze zgodnie z możliwościami psychofizycznymi oraz wymogami rynku pracy.

Poradnictwo zawodowe to również działania realizowane na rzecz osób, które zakończyły systematyczne kształcenie zawodowe i pozostają w zatrudnieniu bądź okresowo nie mają pracy. Usługi doradcze dla tych osób są świadczone przez doradców zawodowych, głównie zatrudnionych w Powiatowych Urzędach Pracy. Bardzo istotnym jest umożliwienie tymże doradcom permanentnego podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa świadczonego na rzecz klientów niepełnosprawnych. Jednocześnie osoby niepełnosprawne muszą mieć zapewnione warunki lokalowe (w tym zniwelowane bariery architektoniczne) odpowiadające realizacji zasad poufności i dostępności do usług doradczych.

Bardzo ważnym elementem efektywnego prowadzenia poradnictwa zawodowego jest stworzenie i utrzymanie takiej współpracy pomiędzy doradcą a lekarzem, która będzie pozwalała na wzajemną współpracę w zakresie konsultacji lekarskich i psychologicznych prowadzących do medycznej i psychologicznej oceny możliwości podjęcia pracy w określonych zawodach.

Etap II - doskonalenie i przekwalifikowanie zawodowe, które dotyczy osób dorosłych.

Można rozpatrywać etap ten w dwóch płaszczyznach działań:

- **szkolenia zawodowe**, których celem jest przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy poprzez nabycie odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Istotny jest tutaj fakt zdobycia zarówno wiedzy teoretycznej jak też nabycie konkretnych umiejętności zawodowych. Prawidłowo prowadzona rehabilitacja zawodowa w okresie szkolenia powinna zapewnić jednocześnie nabycie i utrwalenie mechanizmów dotyczących skutecznych zachowań pożądanych w środowisku pracy. Szkolenia odnosić się muszą także do możliwości awansu zawodowego osób niepełnosprawnych. A zatem należy pamiętać o możliwościach wynikających z zapisów ustawy dotyczących zapewnienia zwrotu kosztów poniesionych na szkolenia osób niepełnosprawnych przez pracodawców. Kierunek i zakres treściowy szkolenia powinien być poprzedzany konsultacją z doradcą zawodowym.

- **renty szkoleniowe** dla osób szczególnie narażonych na choroby zawodowe i wypadki przy pracy, pobierające przez dłuższy okres świadczenia z tytułu czasowej niezdolności do pracy. Przy ścisłym udziale ZUS tę grupę osób należy kierować na szkolenia w zawodach konkurencyjnych dla otwartego rynku pracy, oczywiście z uwzględnieniem możliwości

szkolenia osoby niepełnosprawnej ze względu na jej dotychczasowe doświadczenie zawodowe i posiadany poziom wykształcenia.

Etap III - zatrudnienie lub podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych należy traktować jako jeden z najistotniejszych etapów rehabilitacji zawodowej. Dobór miejsca zatrudnienia koniecznie musi być dostosowany do stopnia uszkodzenia organizmu oraz przygotowania osoby niepełnosprawnej do pracy. Zatrudnienie może być realizowane zarówno w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku pracy jak też w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej. W krajach Unii Europejskiej istnieje tendencja do zatrudniania osób niepełnosprawnych w zwykłych zakładach pracy, zgodnie z zasadą zawodowej integracji oraz w zakładach aktywności zawodowej.

Etap IV - wspieranie pozostawania w zatrudnieniu, co dotyczy szczególnie początkowego okresu zatrudnienia mającego na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej procesu adaptacji zawodowej oraz przystosowanie się do wykonywania zadań zawodowych i funkcjonowania w nowym środowisku pracy, zarówno w jego sensie fizycznym jak i społecznym.

Pomimo ciągle rosnącej świadomości społecznej dotyczącej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych nadal obserwuje się niejednokrotnie utrudnione wejście na rynek pracy zwłaszcza osób z upośledzeniem umysłowym i zaburzeniami psychicznymi.

Rynek pracy dla osób niepełnosprawnych jest ciągle jeszcze kojarzony z miejscami pracy w zakładach pracy chronionej. Szalenie istotne zatem, staje się przedsięwzięcie działań na rzecz wzrostu świadomości pracodawców z otwartego rynku pracy na temat rodzajów niepełnosprawności i rzeczywistych ograniczeń zawodowych z nich wypływających. Zawsze jednak pewna grupa osób niepełnosprawnych będzie najlepiej funkcjonowała w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej ze względu na rodzaj schorzeń warunkujących niepełnosprawność.

Osoby niepełnosprawne, w zależności od stopnia uszkodzenia organizmu i przygotowania do pracy, powinny być zatrudniane w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku, w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej.

Zadania do realizacji:

- Prowadzenie przez Powiatowy Urząd Pracy, pośrednictwa pracy i poradnictwa dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie i przekwalifikowanie.
- Opracowanie i rozpowszechnienie ulotek i broszur informacyjnych dla pracodawców mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne.
- Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
- Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych.
- Doradztwo i pomoc osobom niepełnosprawnym podejmującym działalność gospodarczą i rolniczą w tym poprzez udzielanie pożyczek na rozpoczęcie takiej działalności

- Realizacja programów celowych PFRON mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.

4.6 Cel operacyjny VI.

Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.

Realizacja tego celu operacyjnego będzie wykonaniem Uchwały Sejmiku RP z dnia 1 sierpnia 1997 roku Karty Praw Osób Niepełnosprawnych, która gwarantuje osobom niepełnosprawnym prawo do posiadania samorządnej reprezentacji środowiska oraz konsultowanie z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych. Będzie zatem realizacją art. 44b znowelizowanej ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który wymienia jako jedno z zadań powiatu powołanie powiatowej społecznej rady do spraw osób niepełnosprawnych, która jest organem opiniotwórczo – doradczym przede wszystkim w kwestii: inspirowania przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i realizacji ich praw.

Cytowana ustawa w art.35a, ust.1, pkt 4 jako zadanie do realizacji wymienia również: „współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób” .

Zadania do realizacji

- Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Wspieranie działań integrujących środowisko osób niepełnosprawnych.
- Bieżące informowanie osób niepełnosprawnych o działaniach do nich kierowanych.
- Wspieranie inicjatyw dotyczących osób niepełnosprawnych wnoszonych przez reprezentację środowiska.

5. Sposób realizacji

Program zakłada współpracę wielu instytucji i organizacji w tym również pozarządowych działających na terenie powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

Program jest dokumentem otwartym i może być modyfikowany w zależności od zmian instytucjonalnych i prawnych oraz potrzeb osób niepełnosprawnych. Będzie realizowany poprzez wykonanie szczegółowych projektów, które będą ściśle nakierowane na osiągnięcie poszczególnych celów operacyjnych programu.

6. Realizatorzy

Powiat oraz jego jednostki organizacyjne

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku
Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku
Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w Kluczborku
PCZ w Kluczborku
Szkoły powiatu kluczborskiego

7. Partnerzy

Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
Organizacje pozarządowe działające w obszarze niepełnosprawności
Gminy powiatu kluczborskiego i ich jednostki organizacyjne
Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu kluczborskiego
Pracodawcy

8. Źródła finansowania

- Budżet własny powiatu
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Europejski Fundusz Społeczny
- Inne

Przedstawiony Program ramowy ma na celu przybliżyć problemy osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym oraz schematycznie określa pola działalności różnych podmiotów zajmujących się pomocą niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.

Na bazie programu ramowego mogą być realizowane różnorodne projekty w obrębie poszczególnych celów operacyjnych i zadań.

Realizacja programu obejmuje okres od 2011 r. do 2016 r. i uzależniona będzie od możliwości pozyskiwania środków finansowych na poszczególne zadania.

Uzasadnienie

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011-2016 jest dokumentem służącym realizacji lokalnej polityki społecznej. Stanowi podstawę do aplikowania o środki finansowe na realizację działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ich integracji ze środowiskiem oraz aktywizacji zawodowej i społecznej.

Opracowanie programu jest jednocześnie wykonaniem delegacji zawartej w art. 35a ust 1. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997r., Nr 123, poz.776 z późn. zm.), który nakłada na powiaty obowiązek „opracowania i realizacji, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”.

Celem Programu jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu kluczborskiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym obywatelom. Program jest zarazem niezbędnym dokumentem w skutecznym pozyskiwaniu pozabudżetowych środków finansowych pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z funduszy europejskich.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011-2016 jest zgodny z założeniami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego oraz z Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Kluczborskiego oraz Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020.

Program realizowany będzie poprzez poszczególne cele operacyjne, zaangażowane będą przy jego realizacji wszystkie samorządy gminne oraz podległe im jednostki zajmujące się problematyką osób niepełnosprawnych a także wspierające je lokalne organizacje pozarządowe.

Program obejmuje działania zgrupowane w sześciu obszarach dotyczących rozwijania świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych, likwidacji barier funkcjonalnych, umożliwienia pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, udostępnienia rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki, zwiększenia aktywności zawodowej oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych.